

RESSORGIMENT

ANY XI * MARÇ, 1926 * NÚMERO 116
OFICINES: PERGAMINO, 244 * BUENOS AIRES

Per adquirir Llibres, Revistes, Diaris i les publicacions catalanes en general adreceu-vos a

H. VILA i VALLÈS

Donato Alvarez 2622
BUENOS AIRES

SUBSCRIVIU - VOS a
"La Publicitat" "La Veu de Catalunya," "El Borinot," "D'Ací d'Allà," "La Revista de Catalunya."

Jo! (novel·la de P. Bertrana)

Preu \$ 2.

S. Russinyol (col·lecció Els Nostres Homes) \$ 0.75.

Rovira i Virgili (col·lecció Els Nostres Homes) \$ 0.75.

Els Homes d'En Patufet, 6 vls.

Preu \$ 4.50.

Noces d'Or del F.C. Barcelona

Preu \$ 4.00.

Obres Ascètiques, Torres i Bages \$ 2.50.

Documents i Pastorals Torres i Bages

Preu \$ 3.50

La Publicitat 34 pessetes anuals.

La Veu de Catalunya 34 pessetes anuals.

D'Ací i D'Allà, revista mensual

Preu 18 pessetes anuals.

Bella Terra, revista mensual

Preu 30 pessetes anuals.

El Borinot, setmanari de broma

Preu 12 pessetes anuals.

La Novel·la Nova, un volum mensual 0.50

La Novel·la Gentil » » 0.50

Magatzems "La Constància"

ABANS «EL CAP BERNAT»

DUACASTELLA i Cía.

Els millors assortits d'articles de Catalunya

VENEM ALS PREUS
MÉS REDUÏTS
DE BUENOS AIRES.

SEGURETAT
ABSOLUTA.
REMESES A TOT EL PAÍS.

CARLOS CALVO, 3623

UNION TELEF. 62 MITRE 4004

DEMANI'S OLI
"EL CAP BERNAT"
INSUPERABLE

3929 RIVADAVIA 3931

UNION TELEF. 62 MITRE 1570
COOP. TELEF. 597, OESTE

P I C H I N C H A, 180

COOP. TELEF. 741 (CENTRAL)

DEMANI'S OLI
"EL CAP BERNAT"
INSUPERABLE

RESSORGIMENT

ANY XI

BUENOS AIRES, MARÇ, 1926

NÚM. 116

LA POSTA DEL MARQUÈS D'AMPOSTA

L'èxit aconseguit pel ministre plenipotenciari d'Espanya a l'Argentina en l'afer relacional amb la persecució dels separatistes catalans, ha tingut un trist epíleg: el retir definitiu d'aquest diplomàtic a la vida privada.

Coneguts els antecedents de la qüestió que l'ha determinat, aquest retir no ens estranya, ans bé l'esperàvem donada la situació crítica en que s'havia col·locat el ministre espanyol davant l'opinió pública.

Evidentment el marquès d'Amposta com a diplomàtic va cometre una ruada. Valent-se dels corrents més o menys superficials de simpatia envers Espanya que predominaven en les altes esferes del govern argentí, pressionà a aquest per tal d'obtenir una pretensió absurda, il·lògica i atemptatòria a les lleis fonamentals del país, a part de constituir un atemptat a la llibertat de pensament i als drets de l'home.

Hom diu que àdhuc aconseguí impressionar favorablement el govern i que aquest es disposà a satisfer la petició del representant d'Espanya. Tant és així, que hom requeri diligentment l'informe policial, per tal de passar els antecedents a la justícia. Però als arxius policials no hi havia cap dada que constituís una tara per l'entitat inculpada ni per cap dels homes d'actuació vistent dintre el moviment col·lectiu dels nacionalistes o separatistes catalans de Buenos Aires, ans bé a la policia no li fou difícil comprovar tota una actuació cultural i patriòtica que és l'executòria digníssima del viure col·lectiu dels catalans coneguts pel seu amor a l'esperit i als ideals alliberadors de Catalunya.

I és clar que amb aquests antecedents ni l'ambaixador dels espanyols, ni el govern ni la justícia suprema podien sancionar res que alterés el viure plaicid d'una entitat com el Casal Català, que és un exemple d'honestetat social, de cultura i de patriotisme, qualitats a bastament albiradores no solament de les autoritats, sinó del poble argentí i dels estrangers que amb ell conviuen.

I heus ací com, coneguts dels nostres lectors els casos de competència suscitats entre la justícia ordinària i l'Alta Cort, així com les incidències públiques, sobretot de premsa, que se'n derivaren, l'actitud del marquès d'Amposta ha esdevingut un cas ridícul i grotesc, impropri d'un home que peço mateix com posseeix una carrera diplomàtica no s'havia d'aventurar al risc de

veure el seu prestigi personal i el del país que li confià la seva representació, elevant-lo a la més alta dignitat de la carrera, a mercè de la ironia més càustica i dels comentaris més xirois. Ell, però, creié que el seu gest assoliria el propòsit que el movia i que les autoritats argentines, sense més ni més, sense recolzar la seva decisió en base ferma, procedirien d'immediat, a guisa dictatorial, a clausurar l'entitat inculpada que que fos com a mesura preventiva, i que en definitiva, l'organització cultural i patriòtica dels catalans en sofriria majorment fins a la mort.

Aquesta creença del ministre espanyol hom la veu reflectida en el text de les informacions telegràfiques, trameses a Europa a rel d'aquest afer. Segons els telegrams inscrits en la premsa espanyola, principalment, hom havia descobert un complot separatista amb intencions horribles contra l'Estat espanyol, el centre més important del qual era el Casal Català de Buenos Aires. Els complotats havien proclamat, d'ací estant, la República Catalana. Afegia la informació que les autoritats argentines procedirien severament contra la instigació esmentada i contra els caps de motí (?).

Però els projectes del representant d'En Primo de Rivera no han reeixit i, per contra, han meregut de l'opinió pública argentina el refús més categòric i la repulsa enèrgica de la premsa per l'intent d'un

diplomàtic estranger d'immiscuir-se en coses i afers d'incumbència exclusiva de les autoritats del país. Un ministre que denuncia un fet punible per les lleis, a jutj seu, i que no s'atreveix a sostenir l'acusació amb el seu nom i la seva dignitat oficial davant dels tribunals, no pot mereixer la simpatia d'un poble de tradició democràtica i de pràctiques liberals. D'altra banda aquest gest descobreix un velat intent d'extorsió a la justícia, que ni aquesta ni el país podien tolerar sense mirra de dignitat.

I ara, de París estant, on anà a esperar el desenvolupament dels esdeveniments. Lluny del foc però aspirant-ne el fum asfixiant el marquès d'Amposta declara que es retira de la vida diplomàtica i que vol que sigui Buenos Aires la darrera etapa de la seva carrera. "No adducix raons de salut — diu el corresponsal del diari que ens informa, — en abandonar un lloc on ha conquistat tantes amistats i tants prestigis." Aquestes paraules del corresponsal evidentment denoten que hi ha raons d'altra mena que obliguen al d'Amposta a deixar el seu empleu.

Encara que sigui com hipòtesi, nosaltres creiem que els motius són el fracàs d'acabar amb les organitzacions separatistes catalanes de l'Argentina, fracàs que ha obligat a En Primo de Rivera a redactar el decret de cessantia.

Heu's ací la trista posta del diplomàtic d'Amposta.

J O A N A L C O V E R

Amb el traspàs de Joan Aleover, suara ocoregut a Mallorca, les lletres catalanes perden un dels seus cultors més gloriosos. Poeta màxim, el seu mestratge ha estat indiscutible. Vells i joves li han servat respecte i veneració fins a l'hora de la mort. Es d'aquelles valors que estan per damunt de tota crítica apassionada o malvolent.

Algunes de les seves poesies perduraran a través dels temps i les antologies, tals com *La serra* i *La belenguera*.

Joan Aleover mor a la setantena i per la seva obra ningú no s'hauria atrevit a considerar-lo vell.

Va començar escrivint en espanyol, però no es feu albirador de les seleccions intel·lectuals fins que abandonà l'idioma estrany pel propi. Des d'aquest moment la glòria se li posà al costat per atényer més tard el llor simbòlic de la immortalitat. I és que únicament en l'idioma nadiu hom

pot expressar allò que sent amb tota la força i el sentit emotiu amb què és concebut. Segurament que si Joan Aleover no hagués emprat l'idioma català, hauria passat gairebé desaperebut del món intel·lectual — malgrat dels seus llibres en espanyol — i hauria traspassat sense pena ni glòria. Un altre exemple del que deixem dit, el té la poesia catalana amb l'il·lustre Morera i Galícia, el nom del qual ningú no coneixia fins que, a la faïso d'Aleover, emprà el català i s'incorporà al moviment intel·lectual de la seva i nostra pàtria.

La Catalunya insular, d'on era nadiu Aleover, i que tantes valors ha aportat a la literatura catalana, plora el seu més alt poeta.

Sien aquestes ratlles l'expressió del nostre sentiment i el tribut humil d'admiració a l'obra genial de Joan Aleover, glòria eterna de la poesia catalana.

MARAGALL, MÍSTIC DEL LLENGUATGE

Maragall fou, germans en llengua d'oc, el fidel intèrpret de la nostra tradició comuna, per bé que amb un to ben distint al del vostre Mistral; el nostre poeta sentí profundament aquesta tradició i l'enlairà també a categoria simbòlica de civilització llatina. Tenim molts interessos íntims que ens lliguen a totes les terres d'oc. Són els interessos espirituals de la nostra civilització. Catalunya se'n preocupa amb la mateixa ardor esmerçada en el problema administratiu i polític. El fet de la llengua, pur vehicle, desvetllà en nosaltres l'interès superior de cultura.

Maragall intèrpret, considera com una sola i mateixa cosa la nació i la llengua; per nació no li cal entendre pròpiament la pàtria o l'Estat, sinó més tost la soca social indígena. Així, doncs, els que naturalment es comprenen per fora, han d'ésser semblants per dins.

Llavors el seu zel remarea que dels Pireneus, estenent-se per la costa i per les Illes, fins a les fronteres de Múrcia, hi ha la mateixa llengua; única i pura en els seus fonaments, més pròxima al llatí que qualsevol altra. Sent també, — més enllà dels Pireneus, estenent-se igualment per les planes, vers aquesta joiosa ciutat de Tolosa i vers Pau, com, a la vora de la mar, del costat de Marsella, i més enllà, — la mateixa dolçor del llenguatge en el veritable poble indígena. Hi ha sens dubte matisos essencials que el diferencien del nostre; hi ha l'empremta de molts caràcters particulars i de nombroses influències que ens separen; però l'arrel i la soca són idèntiques. Pensa llavors que, si aquesta no és ben bé la nostra, ens és permès tammateix de considerar-la com a germana bessona; o com la mateixa departida en dues per l'afana, de sa prodigiosa riquesa, per l'exuberància d'esperit. I li plau encara, recolzat en la ciència filològica, de trobar en aquestes llengües bessones les formes actuals del llatí antic; per elles, hereves del seu geni, ens ve a parlar encara del llatí antic del fons del seu mausoleu imperial.

Al voltant, la francesa, l'espanyola i la italiana són ja més madures, més fetes i afinades, però certament menys pures, menys pròximes a la soca pairal. Per aquí ens porta el poeta a la consciència del nostre origen; eixampla el nostre concepte de la pàtria espiritual; veu, en vosaltres, occitans, i en nosaltres, una mateixa disposició d'esperit, un sentit igual de claredat i d'intel·ligència, i també — cal dir-ho, — un mateix gra de follia i de fàcil entusiasme. I pregunta, a la fi: Qui, doncs, si no nosaltres, pot més justament afirmar-se hereu dels qui crearen el dret civil i foren enlluernats de la llum hel·lènica?

Més ens diu encara, en el seu orgull.

Aquest treball, fins ara inèdit, de Joan Estelrich, és part d'una conferència donada a Tolosa. Formarà un capítol del llibre en preparació: "Entre la vida i els llibres".

Joan Estelrich és una de les més vigoroses personalitats intel·lectuals de Catalunya, Director de la Fundació Bernat Metge, assagista, crític i organitzador formidable.

RESSORGIMENT s'enjoia amb la publicació d'aquest estudi que serà paladejat amb fruïció pels amants de les coses de l'esperit, i regracia al seu autor l'alta honor que li confereix en confiar-li'n la primícia. — N. DE LA DIRECCIÓ.

Arriba a creure que és precisament a casa nostra, allí baix, que s'eleva amb major potència i amb més vitalitat moderna el vell esperit occità; que en llavis nostres la veu de la renaixença és més sonora i més imperativa; que som l'eix sostenidor de la més pura i millor llatinitat, i ningú, segons ell, no pot millor que nosaltres exigir, a les nacions fraternes, que renovin llur baptisme de llatinitat per seguir la via de la concòrdia humana.

Talment es representa la valor del nostre idioma, més enllà de les fronteres. Què cosa simbolitza, però, dins el clos territorial de la pàtria? Quin és el seu paper dins la florida autòctona, dins la pròpia original literatura, dins la pròpia cultura de l'ànima?

Ell, místic del llenguatge, hi constata primerament les excel·lències d'un idioma popular. L'exalta com "el pur esperit del verb erador, la transformació infinita de la terra en cel, que és el secret més profund del veritable progrés de la humanitat". Si ataquen el seu apostolat, si l'acusen de rebel·lió, de reacció, d'eixorquia, somriu, doncs, davant els enemics amb la calma de la serenitat; i continua exaltant sempre la llei del verb que és la llei del món. Per això mateix afegirà: "que si el món és creat pel verb, qui, doncs, si no el verb, podrà acostar-lo al Cel? I si el verb, que omple la creació, es manifesta través de la terra per la paraula humana, quin ordre terrenal podem desitjar, sinó l'ordre designat per la vida espontània del llenguatge?"

Simbolisme religiós, ric i pregon! Amb la fe dels apòstols, al llindir del fanatisme, el poeta es sent posseït, en la defensa de la llengua, d'una por sagrada i d'una il·limitada amor, ridícula i fantàstica — són els seus mots — a l'esguard dels es-

trany. Per ell, la causa és santa. I és santa la guerra per aquesta causa. I aquesta santedat li és tan evident als ulls de l'ànima com ens és evident la llum del sol. Demés, la causa és ferma; l'estètica en "troba les raons profundes en el divinal misteri de l'ésser i de l'esdevenidor"; ha de predominar, forçat, sobre tota altra política convencional i sobre tot accident històric; per això li comunica, en la lluita, una grandesa i una noblesa incompreses de l'adversari. Un rebel, doncs, aixecant una bandera contra una altra bandera? No. Li plau més aviat d'imaginar-se com un apòstol il·luminat de llum divina. Ho diu parlant d'altres apòstols imaginaris, però es refereix a ell mateix, avançant per il·luminar les tenebres amb el foc que el consumeix. No és sols la causa d'una nacionalitat que defensa; cada dia en surten de noves, de nacionalitats, amb doctrina de catàstrofe; defensa ben altrament, "un ideal humà arralat en l'amor que anima benauradament el món".

El patriota ha reduït a idees motores aquest sentiment místic; ha copsat en la llengua l'arrel inextirpable de l'arbre de la Pàtria, rebrotant. Quan el polític hi ha bastit el seu sistema, la pàtria ha ressuscitat. La consciència de l'impuls de plenitud ha acabat de fortificar-la. En guasadó, la llengua ha correspost als homes de lletres amb la penyora d'immortalitat. S'ha ofert a nosaltres, com instrument de creació. I hem desitjat, naturalment, per instint i per gratitud, de regir-la i purificar-la, de formar-ne un idioma modern. L'ideal ha estat d'assolir l'expressió vivent d'una ànima també vivent i moderna. Aquest ideal literari ha marxat paral·lel a la inspiració política.

Maragall volia separar les dues aspiracions, o, més exactament, volia desentendre's de la segona. El desig era impossible, contra natura. Reclòs dins el seu anti-intel·lectualisme, només veia en el llenguatge el fet sentimental popular, i l'eclosió, per l'artista, d'una llibertat poètica, és a dir, creadora, religiosa, divina. Volia ignorar dins la seva teoria — inútilment per cert, — que el llenguatge és també instrument de llibertat ciutadana; que han ferit sovint el llenguatge quan han volgut anorrear la llibertat cultural i política. La història ens ho mostra. Caldrà repetir una vegada allò que tantes plomes han escrit. Les regions catalanes havien manifestat en tots els ordres una producció intel·lectual, més o menys abundosa i rica de qualitat, mentre la llengua de llur civilització era la llengua natural, la pròpia llengua. Quan l'ús en decau, decau també la producció no sols de les lletres, sinó també de les ciències; aquella cultura, un temps original

i viva, es desfà en provincianismes híbrids; somorta i passiva, la nutrició li ha de venir de fora. Basta, segles després, la represa de la llengua natural, perquè totes les branques de la literatura i àdhuc les de la ciència s'aixequin esponeroses. És un joïós reviseolament, on apunten de bell nou

florides realitzacions; més belles encara n'imaginem les prometenques. Un sinerònim perfecte observem entre les decadències literàries i les polítiques; sineròniques en són també les renaixences.

JOAN ESTELRICHI.

(Acabarà en el n.º pròxim.)

cloïa, materialment, el primer dels dos homenatges projectats, car, en esperit, l'homenatge de Catalunya a Mestre Russinyol, és constant.

*

El segon homenatge s'efectuà en el Parc de Barcelona.

Va consistir en un Vermut d'Honor, dedicat pels obrers, que sentien recança de no haver pogut concórrer en massa a Sitges, per l'inconvenient que representava la despesa.

Com a Sitges, la nota predominant va ésser l'afecte i veneració que hom sent per En Russinyol i la seva obra.

Algú ha calculat en uns quinze mil els assistents; creiem que devien ésser més, però com que considerem gairebé impossible aproximar-se a l'exactitud en càlculs d'aquesta mena, ens limitarem a dir — i sigui'ns permesa l'expressió, — que la concurrència va ésser enorme.

ELS HOMENATGES A RUSSINYOL

Indisentiblement, Santiago Russinyol és una de les persones que compta amb més simpaties a Catalunya, i bé s'ho mereix per la seva múltiple activitat.

SANTIAGO RUSSINYOL
(Retrat per Ramon Casas).

Si no estés ja en la consciència de tots, ens ho hauria ben demostrat l'ambient que hom respirava en els dos homenatges que li varen ésser dedicats el 10 i el 24 del passat mes de gener.

Hom va nomenar, anys encara, fill adoptiu de Sitges En Russinyol; avui, creiem que serien invertides les situacions i que, en tot cas, hom el nomenaria pare espiritual de la blanca Subur, com, de fet, és.

I els qui vàrem gaudir la joia d'acompanyar els sitgetans en data tan memorable, honorant En Russinyol, ens sentim fosos en el seu mateix sentiment d'amor filial.

Festa senzilla, ben popular. Cap mena de nota fora de tò, com esperava i desitjava algú. Una festa de família, en la qual preniem part, materialment o en esperit, tots els bons catalans i els que, sense ésser-ho, estimen les nostres coses.

Veieu la festa:

Visita al Cau Ferrat. Entrega, feta per En J. M. de Sagarra, d'un cana forjat, de ilor i roure. Dinar a l'Hotel Subur. Sardanes davant l'Hotel.

Dues notes: enternidora l'una, simpàtica l'altra:

Mentre el tren especial que conduïa En

Russinyol i els seus acompanyants de Barcelona passava a les envistes de la Presó Model, hom va veure com voleïaven mocadors en les galeries dels presos polítics, és a dir, separatistes; una adhesió muda, però de quanta eloqüència espiritual!...

En arribar la comitiva a la Plaga de la Vila de Sitges, hom va trobar-se amb l'agradable sorpresa de veure com era representada "L'alegria que passa" a l'aire lliure, per l'Elene Artístic Arborene.

De retorn, ens trobem, accidentalment, en mig dels íntims de Mestre Russinyol.

Entrem en un cotxe, encara buit, del tren especial, i poc després estem entre els Russinyol (Santiago i Albert) i llurs familiars, els López, Clarassó, Utrillo, Cases, Alarma, Bagaria, etc.

En arrencar el tren, hom sent una gran ovació encara, dels sitgetans, acomiadant En Russinyol.

Tot just sortits de l'estació de Sitges, sentim un crit free a free nostre:

—Clarassó!

—Què?...

—Que has fet gaires carteres, avui?

—Que no sents, Santiago, què diu aquest?

Es pensa que tots som de la seva *quadrilla*.

I repren, l'iniciador del diàleg:

—Home, és que si no aprofites els dies de tràngol, com és ara avui, no faràs pas carrera.

Es comenta l'èxit i l'espiritualitat de la festa. A un hom se li fan preguntes i prenem part en la conversa, malgrat d'ésser desconegut de tots. Estem en un ambient d'amable franquesa i naturalitat.

Arribats al Baixador del Passeig de Gràcia, procurem no perdre encara el contacte amb tan agradable companyia.

Essent a dalt, notem que hom no atinà amb un detall: que algun automòbil esperés En Russinyol; del braç de la seva esposa, pren la direcció del Passeig de Gràcia, quelcom desorientat, emocionat encara.

Instintivament anem a oficiar-nos, però un jove, d'entre el públic que era a rebre'l, s'avança:

—Que vol un auto, senyor Russinyol?

—Sí; volem demanar un taxi, si us plau?

Als pocs minuts, el públic acomiadava amb veritable afecte, l'homenatjat de Sitges.

Al vespre, una funció de gala al teatre Romea, on es representava "L'alegria que passa" i "L'auca del senyor Esteve",

Caricatura de Russinyol, per Bagaria.

En un lloc i en altre, hom se sentia joïós d'ésser una part — tan ínfima com volguen — de l'ànima catalana, immortal, malgrat tant de dures que han treballat i treballen per tal de destruir-la.

F. BRUGUERA.

L'OFRENA DELS INTEL-LECTUALS

En nom de la Catalunya intel·lectual el poeta J. M. Sagarra llegí, a Sitges, aquest discurs d'ofrena:

Amics:

En aquell temps que encara no havíem vingut al món una bona colla dels que ens trobem aquí presents, hi havia a Catalunya un home excepcional. Aquest home vivia aleshores el punt dolç de la més florida joventut, esmunyint-se dels taulells i els telers de la seva tradició familiar, va desbruir en el fons de sí mateix una mena de follet saltironaire i faceciós enamorat de totes aquelles coses que vistes ran de terra

Sitges. — Detall de la població (Fotografia presa el dia de l'homenatge a Russinyol, per Bruquera).

són inútils, però que vistes des del nivell del cor vénen a ésser la gràcia i el prestigi espiritual d'un poble. Aquest home extraordinari, era aleshores afavorit d'una baronívola bellesa romàntica, alt i ben plantat tot el que en la seva cabellera i la seva barba i el seu vestit era senyorívola despreocupació, en la seva paraula i el seu gest era fresc i inesgotable cascadeig d'enginy, punta d'humor, clariana d'alegria, o callu d'emoció, i tot ell, cos i ànima, s'emboïava amb la púrpura de la més irresistible i la més flamejant de les simpaties.

Era una figura i una voluntat fetes a posta per a triomfar immediatament, per a deixar en cada petjada del seu camí el senyal de l'eficàcia. I amb un esperit d'aventurer, de poeta i de saltimbanquí, va ésser l'hoste de la bohèmia descordada i l'apòstol de les patinades vellúries, fumava la seva pipa al "Chat Noir" en mig de totes les cabelleres despenjades de l'època, i fundava un museu orientat per la més estricta disciplina arqueològica, pintava teles vastíssimes amb els verds, els morats i els grisos més sentimentals, i engegava damunt de les taules del nostre teatre una generació de titelles de carn i ossos que reien i ploraven amb el plor i la rialla de l'actualitat. Inventava festes modernistes, processons apassionades, donava ànima a un grup de publicacions, escrivia infatigablement, pintava sense repòs, conversava sense parar, les seves paraules eren una cursa inacabable d'acudits i d'encerts picants; home de cent activitats i de cent recursos, dormia i vetllava dintre d'una onada de dinamisme espiritual.

Era el cap de colla i l'animador de tot; en el nostre país donà moltes primeres batalles i obtingué molts triomfs inicials. Va fer d'aquesta vila de Sitges el monestir de

tots els que aleshores estaven ferits de la bogeria de l'ideal. El "Cau Ferrat" fou el "sancta sanctorum" d'aquest monestir, i el monument al Greco una prova definitiva de la seva forga de suggestió i del seu poder de taumaturg.

Han passat els anys i aquell home excepcional ha vist platejar-se de mica en mica la seva baronívola bellesa romàntica. El seu gest de senyorívola despreocupació ha agafat aquella punta tremolosa que marca la maduresa corporal i el prestigi de la glòria aconseguida. La seva joventut, avallotada i multiforme, és avui una venerable encarnació d'aquelles hores que es digueren

El poeta Josep M. de Sagarra llegint el seu discurs d'ofrena, al peu del monument al Greco. (Fotog. «Ressorgiment», per Bruquera).

el "modernisme" i que engendraren el color i l'orientació de la Catalunya actual.

L'home de la cabellera romàntica fuma encara la seva pipa de Montmartre, pinta encara amb aquells verds sentimentals i encara fa viure damunt de la nostra escena les triflagues dels seus titelles de carn i ossos; avui, però, no és aquell que va a apoderar-se de la glòria amb un esperit de saltimbanquí, de poeta i d'aventurer; temps ha que la glòria s'ha unit amb ell per sempre, i avui dia aquesta glòria resplandeix en el seu gest més insignificant.

Amics meus: L'home excepcional és amb nosaltres, l'hem acompanyat tots i l'hem dut aquí; el nostre cor, en unir-se per festejar-lo, fatalment havia d'anar a parar enmig d'aquestes cases blanques, fatalment havia d'anar a trepitjar la sorra d'aquesta platja, havia de respirar el baf de les pedres d'aquest "Cau Ferrat", que és la cova màgica d'aquest home, i és el palau d'uns ferros antics, roents de passió i d'espiritual entusiasme.

Mestre Russinyol, home meravellós, que en aquell temps que molts dels que us acompanyem encara no érem nats, vàreu encendre en aquesta vila de Sitges... (*Fragments suprimits per la Inquisició espanyola*). Jo voldria que ara la meua veu perdés el seu to peculiar, voldria que de mi desapareguessin totes les característiques que denuncien la meua persona corrent, i que el to del meu discurs us semblés com el d'una veu anònima.

Feu-vos càrrec, dones, que aquestes paraules meves són dictades pel sentiment general que ens uneix a tots al voltant vostre. Us hem festejat i us hem homenatjat cada dia, particularment, amb silenci o amb aldarulls. Aquesta festa d'avui no és una encareçada cerimònia cívica que obeeixi a un deure o a una consigna determinada: aquesta festa d'avui és la mateixa que us hauríem fet ahir, perquè el nostre cor sempre està a punt per festejar-vos, perquè el vostre nom sempre és un aglutinant dels nostres esperits, i perquè la vostra presència sempre és una flama per arborar-nos, per improvisar una apassionada processó.

Vàrem parlar quatre persones d'acompanyar-vos al "Cau Ferrat", i ja ho veieu, tothom ha volgut ésser-hi. Com a record d'això, de què tothom hi ha volgut ésser, accepteu aquestes dues branques... (*Altres supressió de la censura inquisitorial*).

Són dues branques les que us donem com a record d'aquest bon sol d'avui; en aquestes dues branques, el forjador ha volgut imitar amb el ferro la forma del llorer i la forma del roure. Ha estat una idea atinada la del forjador, perquè roure i llorer és el vostre esperit, mestre Russinyol; roure i llorer és l'exemple de la vostra vida i la vostra obra: glòria i constància, teaciat i triomf.

Signin aquestes branques un ferro més

del vostre "Cau Ferrat"; però aquest ferro mestre Russinyol no s'envellirà mai: és un lloret i és un roure que eternament seran joves i tendres, per coronar el vostre prestigi etern, la vostra glòria immortal.

L'OFRENA DELS OBRERS

Hcu's ací l'ofrena dels treballadors llegida al Parc de Barcelona pel senyor Solà:

Mestre Russinyol:

Humilment, tal com correspon a la senzillesa dels organitzadors d'aquesta festa, m'aixeco jo, anònim admirador vostre, com els meus companys, a oferir-vos aquest homenatge, plasmació de l'afecte que en la nostra classe gaudiu i la demostració del qual pels vostres ulls podeu esguardar en aquest instant.

Els intel·lectuals, els artistes i els poetes, en nom de la nostra terra us feren present d'un ram de lloret i roure, símbol de la glòria i la robustesa de la vostra obra, en un homenatge que de temps ha us de-

Sitges. — Plaça de Sant Joan, on havia de celebrar-se l'homenatge però resultà insuficient. Al fons dret el «Cau Ferrat». A banda i banda «Mar i cel». (Fotog. «Ressorgiment», per Bruguera).

Representació de «L'Alegria que passa» en un carrer de Sitges. (Fotog. «Ressorgiment» per Barnils).

víem; i per a major satisfacció vostra tingueren la bella pensada que fos el recés artístic on havien passat les millors hores de la vostra vida, el que visqués els moments d'emoció intensa de la vostra consagració plena. Però, amic, i permeteu que així us anomenem, vós sabeu que Sitges és lluny d'aquí i més per a nosaltres, els obrers, que no podem així com així superar les exigències del viure modest que la nostra situació econòmica ens imposa.

Fou degut a això precisament que dies abans de l'Homenatge, d'un tertúlia de companys que comparteixen el treball amb l'estudi, sorgí la idea d'oferir-vos en un acte senzill i grandios alhora el testimoni dels nostres sentiments i de l'admiració que en l'estament popular viu esponerosa per la vostra figura i les vostres obres, figura i obres eternament joves.

I avui que joiosos esguardem la realització de la nostra idea, que veiem com el po-

ble de Barcelona ha respost dignament a la nostra crida, ens plau d'haver acoblat en aquesta festa tots els elements que us estimen i que agermanats per un mateix sentiment, units per una mateixa vibració cordial, són aquí amb l'alta espiritualitat de palisar-vos llur càlida simpatia.

A la blanca Subur hi havia una selecció dels nostres, aquí hi som tots; tots els que us comprenem i us admirem. Aquí hi teniu els mateixos que allà us homraven i els que no hi podien ésser. És més, en aquests moments, estem segurs que aquells voluntàriament es posen a segon terme i es confonen amb la multitud que us envolta per donar la màxima significació a aquest homenatge popular. Tots som uns, ja ho veieu, i això ha de dur al més, pregon de la vostra ànima una noble satisfacció. De segur que ens enyoràveu quan veieu que la gent humil no hi era en la proporció que vós desitjàveu. Ara, després d'aquest acte popular, podreu restar satisfet que haguen reunit amb el vostre nom totes les representacions dels elements populars. I aquest lloc forçosament us ha d'ésser plaent, boei de la nostra estimada ciutat, que és de tots i que en més d'una ocasió ha estat escenari dels esclats de les multituds.

No us estranyeu, Mestre Russinyol, que per l'aspecte extern tots semblen senyors, e millor mitjos senyors. Com no volíeu que al conjur d'aquesta festa la gent s'endimengés com en les grans solemnitats? Per a nosaltres, avui són el nostre Patró, patró de les joventuts, de tots els bells ideals i de l'etern bon humor, són sant d'unes gestes de les quals tots en portem a dins del cor un boei ben plaent, i és per això que vestim de festa i que celebrem amb tot l'entusiasme aquesta solemnitat.

No hem volgut donar a aquest acte un caràcter imposant i massa seriós. A vós, això no us agrada i a nosaltres tampoc. Ni volem tampoc que esdevingui aquest lloc una tribuna pública on es vessin més o menys seriosament...

(La inquisició espanyola no permet de publicar el fragment que anava ací.) Per ben pagats, dones, ens donarem sabent la vostra satisfacció i escoltant dels vostres llavis uns mots d'estímul en el camí que la vida, amb la seva faceciosa quotidianitat, ens ha traçat.

Enyorem, sí, en aquest acte la presència

Sitges. — El cèlebre «Cau Ferrat», museu d'art propietat de Santiago Russinyol. (Fotog. «Ressorgiment», per Bruguera).

Barcelona. — Públic que assistí a l'homenatge a En. Russinyol, ofrena dels obrers, en el Parc.
(Fotog. «Ressorgiment», per Bruçnera).

del qui fou per a Catalunya geni creador de sentiments puríssims, d'aquell alt Mestre que amb vós i l'Església donàreu a la nostra escena i als nostres costums l'essència de la seva vida i que en deixar-nos, sols el consol de la vostra existència i dels qui seuen al costat vostre ens alleugerí de la forta sotragada. Però l'esperit seu és aquí, no en dubtem, ell plana per damunt de nosaltres i amb els braços ens ajunta a tots en una suprema abraçada.

Enyorem també, tant com a ell, els companys que ni volent-ho els és donat d'acompanyar-nos en aquest acte, que us estimen com nosaltres mateixos i que amb la pensa i el sentiment s'ajunten a la nostra festa.

Res més, Mestre Russinyol, podríem dir-vos; estiguen segur i eternament guardau en el sagrari dels vostres íntims records, que amb l'acte d'avui és tot el poble qui us ret homenatge de gratitud i estima, i per aquest poble que us venera, jo per un sel instant me'n prene la representació i us prego que volgheu estrènyer dintre les vostres, les mans rústegues però expressives d'un home que, com tots nosaltres, amb el treball viu i amb el cor pensa.

L'HOMENATGE DELS EXILIATS

Tal com avançarem en el número prop passat hom celebrà en el Teatre Victòria la funció teatral extraordinària d'homenatge al popular i il·lustre autor i artista Santiago Russinyol.

Una vegada més, com sempre, ha estat el Casal Català l'organitzador de l'acte, i la colònia nostra ha respost a la crida del Casal atreta pel prestigi de l'eminent escriptor i pintor i per la tradició serio-

sament patriòtica de l'entitat organitzadora, en la sinya de la qual s'hi congrega tot allò que hi ha d'espíritual i patriòtic en la colònia catalana de Buenos Aires.

El teatre presentava un bonic aspecte, quant a concurrència, car va ésser numerosíssima. L'ample pati estava totalment ocupat i les fil·les baixes i del primer pis també, llevat de les de propietat.

A un costat de l'escenari hom col·locà artísticament retrat de Sant. Russinyol dintre un marc orlat amb la bandera catalana.

L'acte fou iniciat per l'orquestra amb

l'execució de la sardana *Cavalleresca*, original del mestre Ernest Sunyer.

De seguida, l'orquestra començà el prelude de "L'allegria que passa", i el teló fou alçat. La música del mestre Morera entrà tot seguit als cors i hom s'embadalí amb aquelles tonades racialment catalanesques.

La representació anà descapdellant-se davant l'interès de l'auditori, el qual celebrà amb fraques i sorolloses rialles les dites i faècies dels personatges de l'obra. L'actor Cassimir Ros ens donà una notable interpretació del pallàs; En Miquel Leonard un *Tòfol* excel·lent; En Aymerich un *Cop de puny* admirable, sens dubte fou el que estigué més compenetrat amb l'obra. Els demés hi posaren voluntat i entusiasme; foren les senyores Ros de Martínez i Santos, senyoreta Viader i senyors Orpinell, Agustí, Marquès, Guasch i Tresserras.

Els corals molt ben executats per elements de l'Orfeó Català.

"La nit de l'amor", trobà en els entusiastes aficionats de l'Art Escènic del Casal, uns interpretadors correctes. Ultra el senyor Ros, actor professional, qui tenia al seu càrrec *L'avi*, gaudírem el treball del senyor Sagalà, qui ens donà un *glossador* amb tots els ets i uts. Cal esmentar també el senyor Vallbona en *L'hereu*, la senyora Santos i el senyor Montserrat. Els demés cooperaren eficaçment a l'èxit de la representació.

L'Orfeó Català s'encarregà de l'execució de la sardana, que fou repetida, i els demés corals, així com una orquestra de vint executants, un i altra dirigits pel mestre Ernest Sunyer.

El públic no va pas escatimar els aplaudiments, puix n'hi hagué per a tothom.

Barcelona. — La multitud ballant la sardana «La nit de l'amor», durant l'homenatge a En. Russinyol.
(Fotog. «Ressorgiment», per Bruçnera).

UNA ACTITUD I UN EXEMPLE

Un bon amic i excel·lent patriota, ens escriu, de fora estant, indignat de l'actitud assumida per qualche entitat que es diu catalana, davant les festes carnavalesques organitzades pels espanyols per tal de celebrar l'arribada del comandant Franco, militar de l'exèrcit espanyol que ha tingut la sort d'ésser el primer mortal d'efectuar la travessia Europa-Buenos Aires en avió.

—No és que vulgui regatejar el mèrit dels tripulants del "Plus Ultra"; fóra niceïsa intentar-ho. Franco i els seus companys són dignes d'admiració per la gran proesa aconplida. Jo vul ésser dels primers en retre'ls homenatge. Però una cosa és alabar l'heroïtat dels valents aviadors i altra cosa és malbaratar-se la dignitat patriòtica, posant-la a mercè d'un Ortiz-San Pelayo qualsevol, enemic declarat de tot go que a català flaira, — diu el nostre comunicant.

Realment el judici que al nostre amic li mereixen les entitats catalanes i els catalans en general que s'han adherit als actes de patriotisme ridícul i encarriceló dels espanyols, és un judici sever, duríssim si es vol, però encara ho és molt més el nostre. Nosaltres creiem que tant aqueixes entitats — en conjunt, tres, de les 25 que hi ha a l'Argentina — com els particulars que han fet d'espanyols aqueixos dies d'espai-

nyolada continua, no són dignes d'ésser ni de dir-se catalans. Posar-se el sagrat nom de Catalunya als llavis, constitueix en ells, una mofa sagnant.

Els catalans tot i reconeixent el coratge i perícia dels aviadors esmentats, no ens podem associar a cap acte a honor d'ells organitzat pels fells enemics de la nostra pàtria. Si el professor Alfredo L. Palacios, refusà enèrgicament prendre part en un acte dels molts que organitzaren els espanyols, per tal com li donaven un caràcter d'adhesió al règim dictatorial d'En Primo de Rivera — la qual cosa vol dir que un sentiment ideològic de repugnància envers un govern oprobios, pesava molt més en la seva consciència que l'admiració que li inspirava la proesa dels herois, — amb molt més motiu els catalans que sofrim, no del actual govern solament, sinó de tots els governs que es succeïxen en el governament de l'Estat espanyol, les pitjers injúries i les més cruels persecucions, no podem de sentir, mentre duri l'opressió, el més mins sentiment d'adhesió envers els homes ni les institucions que obeeïxen les ordres o els dictats d'aquests governs.

El gest del doctor Palacios, quina lliçó de dignitat no és per aquests catalans infel·ligos que tracten de justificar la seva actitud servil!

A N O M A L I E S

I

L'arribada d'En Franco i demés herois del "Plus Ultra" coincidí amb el primer Centenari de l'assumpció de Rivadavia al govern de la República Argentina.

El gran estadista argentí, que donà forma i estructura a la constitució del seu país, normalitzant el govern i dotant-lo de tots els atributs nacionals característics d'un poble fort, culte i lliure, no s'ha pas vist gaire afavorit pels seus compatriotes, pel poble, per al qual ell es sacrificà, fins a veure's perseguit i exiliat.

El govern del doctor Alvear decretà festa el dia esmentat, és cert, però el poble romangué abstret de l'efemèrides pàtria fins al punt de que gairebé tothom ignorava el motiu de la festivitat.

Tant és així, que els comptats actes de remembrança que hom efectuà aquell dia, llevat d'element oficial o protocolari, ben poques persones més hi assistiren.

Evidentment Franco celipsà totalment la glòria del primer president de la República Argentina.

II

L'excel·lentíssim president de la República Argentina ha tingut l'ocurrència de proposar l'erecció de dos monuments que

perpetuin a Palos de Moguer i a Buenos Aires, la proesa aconplida pel "Plus Ultra" i els seus tripulants.

La idea ha estat ben acollida i la premsa ha iniciat sengles subscripcions populars per tal de dur-la a felicitat termini.

Francament, creiem que els argentins en fan un gra massa, i que abans d'aixecar aquest monument per partida doble, s'haurien d'haver apressat a bastir el que la República deu a l'il·lustre pròcer Bernardí Rivadavia. Tanmateix és qualsevol irònic pels que, sense menysprear les glòries presents, sabem apreciar les pretèrites, de veure com encara manca a Buenos Aires el monument a Rivadavia, una de les values més pures i més massisses d'aquesta jove república.

III

Pel poc que hom sap de la història d'aquest home altíssim que es digué Bernardí Rivadavia, es veu, però, que malgrat el seu gran talent i l'inecommensurable amor que sentí envers la seva pàtria, no ha pogut mai conquistar-se del tot la simpatia del seus connacionals.

Després de donar fesomia pròpia al país i d'assegurar-li la independència, hagué

d'expatriar-se, cap a les seves velleses, per afers d'ordre polític. Sembla que aquest era el camí que li quedava per alliberar-se d'anar a la presó. La mort el sorprengué, precisament, exiliat.

Aquest fat malastruc de la dissort segueix perseguint el seu nom i la seva excelsa memòria. Adhuc els grans rotatius argentins que tenen paper per donar i vendre, s'han limitat a consignar el gloriós esdeveniment amb paraules curtes i espai limitat. En la mateixa edició, però, la gesta del comandant Franco era glossada a tort i a dret en vuit pàgines atapeïdes.

O el patriotisme de la premsa gran!

H. NADAL I MALLOL.

E S P U R N E S

Fa molt de temps que no havem escrit aquesta mena d'asteriscos. Quan un hom no té un tema que l'ajudi, és millor deixar-ho córrer tot. De temes, sovint, se'n tenen massa. El difícil és trobar-hi una expressió que s'adigui amb allò que vol tractar-se i desentranyar-ho com cal.

Això, sembla que no, moltes vegades ens fa perdre fins el sentit de les coses. El no poder és un suplèci com qualsevol altre.

El senyor Milà i Camps, que nosaltres ens el fem d'una facúndia gairebé sobrenatural, és, avui per avui, allò que era el senyor Sala, el de la llarga història.

Voler posar en mal lloc al president de la "Diputación" de Barcelona, fóra ésser tocat i posat. No s'ho mereix. A fi de comptes, en aquesta vida, tothom fa el que pot, no el que vol. El que cal es fer-ho bé.

El senyor Milà i Camps, fins a aquests moments tot ho ha fet bé. Ningú no ha estat capaç de demostrar-li el contrari. Tanmateix vol dir molt, això!

Una ona d'optimisme, sembla, ha envaït les terres d'Espanya. La vida s'escola plàcida... El poble té aquella sensació del propi valer... El govern aquella acompanyada mestria en resoldre tots els problemes, grans i petits, que se li presenten...

Oh, oh!...

L'home de la cama curta que en un temps no gaire llunyà va regir el govern espanyol, de tant en tant allarga la curta i arronsa la llarga.

A Madrid, i en ocasió d'un homenatge a honor de l'escultor Blay, suara nomenat director de no sé quina acadèmia de Roma, ha parlat de Catalunya. Què és allò que va dir? Doncs senzillament que el plet català es resoldrà quan li haurà una certa tolerància per part dels qui poden donar-la, la tolerància, s'entén.

Tot plegat, si a les paraules de l'home de la cana curta, hom hi ha eregut ende-vinar certa beivolqna, no ens cùpiga cap mena de dubte: va influir-hi el lloc: l'ha-ver-les hagudes de dir al Casal Català, de la vila i de la cort.

Segons on es troben, fan.

Els antics funcionaris de la dissolta Man-comunitat, ara podran, si volen, reintegrar-se a llurs càrrees burocràtiques.

Unicament hauran de fer un acte de con-trició. Ben poca cosa. Només hauran de dir que se senten espanyols de soca i rel, i a canvi d'això les portes de la Generali-tat se'ls obriran de bal a bal. Podran en-trar-hi satisfets, joiosos, amb l'esperança del venciment del mes... La carn d'olla... El bon esmorzar... Una cosa plaçada, ve-liàquí.

Però, seran molts els qui acceptaran? Tots, no, que això fóra massa monstruós. Seria tant com suposar que la idealitat és una mena de necessitat fisiològica.

Tots sabem quina és la situació actual de Catalunya. Hi ha crisi de treball, i les sub-sistències no s'abasten si no és a còpia d'ingents sacrificis. Vol dir que la vida està trabsalsada; que no hi ha aquell ritme que la fa agradable i plaent.

Se'ns podrà objectar: això són vuits i nous i cartes que no lliguen. Al nostre torn, podríem dir: no lligaran, potser; però tot té la seva explicació.

Ara que, Déu ens guard de la temptació de voler posar-hi ordre i donar l'explicació deguda. No és per nosaltres.

*

La glòria és molt llèpola N'és tant que, qui se'n sent posseït, sense que s'ho proposi, esdevé un heroi legendari, per bé que hagi realitzat la gesta el dia abans.

Està clar que hi ha glòries i glòries, com pot haver-hi, també, certes maneres de dis-fressar-les.

El més pràctic serà no prendre's-ho d'aquella manera estranya i pintoresca tot allhora. Perquè, tot plegat, com que en el món tot és relatiu, si som d'aquells que tot ho agafen amb fúria, a més a més de no treure'n cap profit, perquè són els gloriosos qui l'usufruiteixen, ens posem al marge de la serenitat.

Nosaltres, a ran del raïd dels aviadors espanyols, havem pogut constatar fins a quin grau arriba l'estultícia de certs in-dividus.

No volem restar cap mèrit als homes que, amb l'ajut d'una màquina meravellosa, han tingut la gosadia de travessar l'oceà. Per-què el sol fet d'haver arribat a la fta, és prou per exaltar una actuació.

Però... El bo és això: durant els dies que precediren a l'arribada, durant el so-jorn i després que se n'han anat, s'han pogut gaudir moments tragicòmics a grapats. Tot un seguit d'escenes edificants que, si més no, ens han fet veure fins a quin punt arriba certa classe de gent.

*

Com és sabut, per a honrar els aviadors espanyols s'organitzà una festa musical i coral. En dita festa van cantar-s'hi dues peces musicals: l'himne nacional argentí i aquella cançó, supram recurs, que hom coneix amb el nom de: "Gloria a España"!

La massa coral que donà comès d'aqueixes dues obres, segons els nostres informes, era constituïda per molts d'espanyols, com és just que així fos, i per uns quants catalans que van fer-ho desintencessadament, només per allò que el quedar bé és cosa que costa ben poc.

Les excel·lències de l'ànima s'han de posar al descobert a la primera ocasió avinent.

*

Els homes sorgits de la vareta màgica que encara està en les mans del gran rege-nerador de les coses avariades, tals com els que regenten els llocs públics, potser en no tenir amb què passar el temps, es dedi-quin a fer allò que hom va a llegir: la Comissió provincial dona compte del se-güent acord:

Diu l'acord que s'autoritza a la presi-dència perquè hom disposi l'aixecament del pla de certa propietat que la Diputació posseeix a Santa Coloma de Gramanet.

I afegeix que, una vegada fet el que cal-drà, hom veurà quin serà el destí que po-drà donar-se-li.

Això és senzillament precios, i passa a Catalunya, que ja és dir molt...

*

La Comissió de la Diputació de Lleida ha estat destituïda, i obeeix a què, d'ençà que prengueren possessió de llurs càrrecs, els individus que la integraren, no es cap-tingueren de presentar els pressupostos co-rrsponents als tres anys que feia que es-tava en exercici la dita Comissió.

Total: que els immauculats, com que en realitat devien ésser-ho, s'ho havien eregut i, a més a més, volien tenir-ne patènt, ben segur que llur dèria no era altra sinó la de fer-se, mútuament, tot el bé possible.

*

No és just, després de tot, que un hom vulgui aparentar una cosa quan en realitat n'és una altra.

Això succeeix, però, massa sovint; i de-gut a aquesta circumstància el món va en doina.

FREEMAN.

LA SAGRADA FAMÍLIA

Un dels quatre campanars recentment acabat.

Es acabat el campanar de més prop la mar dels quatre que es construeixen a la façana del Naixement, al temple expiatori de la Sagrada Família, obra del genial ar-quitecte català Antoni Gaudí, que hom bas-teix a Barcelona.

Es pot ja admirar avui, magníficament seductora, la part superior d'aquell cimell políerom: la creu doble, llimbada que em-plena el gualto del bàuc episcopal en què acaba l'ingent massís del campanar.

Pocs mesos després de rebre els mosaics de Venècia s'ha pogut donar acabament a fan enorme bloc, alt 16'50 metres, que s'asseu damunt de la part de pedra anys ha acabada. Tot el massís va recobert de vidre de Venècia sobre fons adequats. Els braços de la creu (doble perquè es vegi dels quatre punts cardinals) els cobreix mosaic d'or, que es destaca sobre fons vermell. D'extrem a extrem de braç té la creu tres metres. Si s'afegeix el fons i els guarai-naments que la llimben, ve a resultar per a cada creu un círcol de 3 metres 80 centí-metres de diàmetre.

L'alçària del campanar construït en la seva totalitat, dedicat a l'apòstol Sant Ber-nabeu, té aquest detall d'alçàries: des de la seva base al nivell del terreny, que serà el de la futura església, té 98'80 metres. Si es basa en el nivell del carrer resulta 102'60 metres, i si s'hi vol sumar el desnivell de la ciutat, per donar l'alçària sobre el ni-vell de la mar, són uns 135 metres.

Aquest campanar no té encara les cam-panes ni els reflectors de què pensa dotar-los Gaudí.

(Fotog. «Ressorgiment», per Bruguera.

EL CAMÍ DE LA VICTÒRIA

Els esdeveniments de Catalunya parlen amb més eloqüència que tots els discursos polítics. Els fets tenen una valor més gran que les belles paraules dels oradors.

La consciència col·lectiva es desenrotlla a mesura que els individus es donen compte que representen una valor positiva dintre de la societat. Si el medi ambient influeix sobre les persones, també influeixen aquestes en millorar-lo per sa major capacitat individual.

El problema de Catalunya interessa avui a tothom en el sentit de resoldre'l. Plantejat des de molts anys enrera amb diverses solucions, hom arriba avui a la solució més senzilla i definitiva.

No cal esperar l'alliberació de la Pàtria mitjançant la sanció d'una llei dictada per l'Estat opressor, car les lleis mai s'anticipen a les necessitats dels pobles, si els pobles no compten amb la força suficient per a obtenir-les. Assolir la independència de Catalunya és qüestió de voluntat. Volem la llibertat de la Pàtria? Doncs l'obtidrem per la força.

La força ha estat al capdavant l'origen del dinamisme polític, com si dignéssim, l'origen de totes les lleis. Els Borbons d'Espanya caigueren per la revolució de setembre de 1868. Per l'abdicació de N'Amadeu de Savoia pujà la República del 73, la qual caigué pel pronunciament militar d'En Pavia a les Corts de Madrid i la proclamació d'En Martínez Campos a Sagunto, que portà la maleïda restauració borbònica. La munició de baionetes va desfer la primera República perquè el poble ignorant, poruc i miserable no tenia cap ideal ni representava cap força. Desfeta la República, que visqué onze mesos sota la direcció de quatre presidents successius — dels quals eren catalans N'Estanislau Figueres i Moragues i En Francesc Pi i Margall — Catalunya perdé tota possibilitat d'autonomia.

D'aleshores ençà, els esdeveniments han demostrat que ni el fill de Na Isabel II, ni la Regència de Maria Cristina, ni l'actual Borbón-Hapsburg desmereixen la raça de llur primer avantpassat En Felip V, conegut en la Història pel *Botxí de Catalunya*.

Per la força de les armes es perderen les glòries llibertats de Catalunya, i per la força de les armes Catalunya tornarà a reconquerir-les.

Fins ara la burgesia, la classe més capacitada per a governar, era un obstacle seriós. Llurs interessos valuosos per un costat, i llurs divagacions megalomàniques, per un altre costat, desvirtuaren el veritable esperit revolucionari. Avui la burgesia catalana està convençuda de l'esterilitat absoluta de la política de col·laboració amb l'Estat opressor.

Fins ara la classe obrera, desorientada

per tots els *ismes* doctrinaris, era un altre obstacle grandios. Avui està convençuda que la independència de Catalunya és un problema de vida o mort, més urgent de resoldre, per salvar la seva existència, que el problema de l'emancipació internacional dels treballadors.

Fins ara la classe mitja flutuava amb l'esperança de fer-se burgesa. Avui està convençuda de son veritable paper històric i s'atansa al proletariat.

Fins ara els catalans exiliats es dividien en espanyolistes, *manfutistes* i patriotes. Avui, gairebé tots, se'n senten de patriotes... a la seva manera.

Els primers, pobres ignorants carregats de pessons, esperaven comprar un títol nobiliari o rebre del govern espanyol alguna distinció honorífica en premi a llur ignorància i servilisme. Els segons, despreocupats de tot ideari, eren els catalans del "*tant se me'n dona*" que tractaven de fer quatre quartos sense pensar en res més. Els últims, menys nombrosos, llengaren als quatre vents la llavor del petit sacrifici personal per a difondre l'ideari i despertar, entre llurs companys d'exili, els sentiments de pàtria i llibertat.

Avui els espanyolistes no ho són tant com abans; desitgen veure aviat la independència de Catalunya per l'esforç dels altres. Volen que els demés treguin les castanyes del foc.

Els *manfutistes* comencen a donar-se compte que no han vingut pas al món per generació espontània i ja se'n senten un xic més de catalans.

Així com les pomes cauen de madures, els homes que tenen consciència i encara no han perdut la dignitat, ocupen el lloc que els pertoca quan arriba l'hora de fer-se veure. Tothom s'equivoca: *errare humanum est*. Qui serà el que no n'hagi fet alguna de grossa? Però cal seguir els errors per no donar el nostre braç a tòrcer? Mai. No pot haver-hi més gran satisfacció que la de reconèixer noblement que ens havem equivocat. I quan un hom ho confessa, ningú li guarda rancúnia, ans tothom se l'estima.

Es que els espanyolistes i els *manfutistes*, en venir a l'Amèrica espanyola, no pensaren mai de conrear la parla llur; essent catalans de cap a peus, tractaren sempre de no semblar-ho, com si es donessin vergonya d'esser-ho. Potser ignoraven la tradició de la nostra raça que per tot arreu ha vessat la seva sang generosa fins a ésser anomenada Catalunya la *terra clàssica de la llibertat!*

Els catalans tenim el deure de continuar aquesta tradició que ens honora molt més que les riqueses materials i les creuotes de quinealleria. La Pàtria ens erida amb la veu dels màrtirs i herois que senten com-

moure llurs sepulcres sota les petjades dels tirans. Avui tots els camins de la legalitat estan tancats. No ens resta més solució que una per arribar a la independència de Catalunya, per assolir la victòria: fer la guerra contra els tirans.

ALEXANDRE B. HERNÁNDEZ.

H O M D I U...

Que el concert amb què l'Orfeó Català, festejà l'exímia declamadora argentina Berta Singerman, tingué caràcter de claudestinitat, malgrat de consórtier-hi una generació compacta i entusiasta i a despit del preu elevadíssim de les butaques (deu pessetes). Hom diu que allò que tingué de claudestí fou la finalitat, car hom assegura que es recolliren de 14 a 15 mil pessetes i que foren destinades als empresonats. Si això fos cert, com ens conten, aquest fóra el primer acte reivindicador de la catalanitat estrieta de l'Orfeó Català, queleom malparada de resultes de la famosa carta que signaren per tal de guanyar-se, dels opressors, el permís per a reprendre les tasques artístiques sospeses brutalment pels enemics de la nostra Pàtria.

Que és una cosa albiradora per tothom el fet molt simptomàtic que hom observa d'un quant temps ençà en els rètols de les gorres de mariner que porten la nostra mainada: Els noms gloriosos de Monturiol, Catalunya, Casanova, Claris i d'altres, ben nostres i significatius, bandegen aquells altres tan coneguts com exòtics i fastigosos de Churrueca, Pelayo, Quirlos Canto, etc., etc., que anaven sovint entre dues banderes d'estanc. Ara aquestes banderes d'estanc, destenyides i plenes de sutzura, han estat substituïdes per les flamejantes barres catalanes que lluen joiosament a un costat i altre del non.

Que els militars espanyols que malmenen l'Estat i dilapiden el tresor públic a benefici únic i exclusiu d'ells i dels seus familiars, estan fent gestions per a traspassar la botiga.

Que han anat a trobar els polítics de l'antic règim, entre ells En Romanones, el qual imposa tres condicions per tal de fer-se càrrec novament del safareix. Heus-les ací:

1.º Anul·lar tot ço fet i disposat pels militars des del 13 de setembre de 1923 a la data.

2.º Corts constituents, i

3.º Que el rei camallarg torni a jurar la Constitució.

Que En Sanchez-Guerra, al qual també s'ha sol·licitat, exigeix:

1.º Anul·lar tot ço fet pels militars.

2.º Corts constituents i

3.er Que el camallarg abdiqui la corona a favor del tercer fill.

Hom diu que les proposicions o bases són acceptades totes menys la tercera que es refereix al camallarg. Rues com són, no s'hi avenen, malgrat que fóra una cosa fàcil de fer passar i d'un efecte apoteòsic.

Que el governador incivil de Barcelona ha fet proposicions al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, clausurat totalment pels tirans de Catalunya, per tal d'atorgar el permís per a obrir i reprendre les seves tasques culturals i benèfiques, a canvi de signar una carta semblant a la de l'Orfeó Català i a la facultat

L' E X E M P L E

A la presó de Barcelona hi ha, tancats, un gros número de catalans que no han comès cap malifeta. Hi són perquè el govern espanyol d'ocupació considera delictuosos el sol fet de que hom pensi per compte propi. La majoria d'aquests germans nostres han estat empresonats per coses irrisòries: descobrir-se la testa davant d'un drap barrat; portar a la butxaca un periòdic o una fulla suspecta; rebre correspondència provinent de l'estranger, etc., etc...

Una desena hi són perquè a la policia li ha donat la reial gana de fer-los signar mitjançant els turments del foc i del ferro, que són del domini públic, unes declaracions apòcrifes segons les quals haurien intervingut en la preparació del famós atemptat de Garraf, lamentablement frustrat per desgràcia nostra.

Aquests catalans benemèrits, herois i màrtirs, que es diuen Compte, Perelló, Garriga, Julià, Granier, Civit, Badia, Ferrer, etc., damunt dels quals els botxins de Catalunya, els lladres de la nostra llibertat i de la nostra hisenda, fan caure el pes de quatre o cinc penes de mort i altres tantes de cadena perpètua, aquests catalans digníssims que amb la seva actitud es fan creditors a la immortalitat ens estan donant una prova d'integritat ideològica, de valor, de dignitat i d'estoïcisme per resistir no solament les tribulacions morals que comporta el llur captiveri i les penes severíssimes que pretenen imposar-los els militars espanyols, sinó àdhuc per suportar els martiris més horribles i abominables.

Els que sovint llegim cartes d'ells, escrites de la cel·la estant, ens fem creus de la serenitat d'esperit que demostren i de l'entesa de caràcter amb què manifesten el seu sofriment i les seves engúnies. L'única pena que els aelapara és el saber eselava encara, la pàtria. Sabem — diuen — que d'aquí en sortirem només per anar a un presidí encara més infecte que aquesta presó, o bé per a pujar la graonada del patíbulo. Si això últim s'esdevé — escriu un

de nomenar governativament la Junta de Govern tal com féu amb el F. C. Barcelona (per això perd!) i amb l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per la Dona.

Però també hom diu i assegura que el Centre de Dependents no accepta la humiliació ni cedeix un bri de la seva dignitat patriòtica i que prefereix mantenir-se tancat i barrat abans de cometre una baixesa semblant. Ben clar hom veu que el que persegueixen els nostres fells enemics és la desaparició del Centre, baluard inexpugnable de catalanitat.

X.

Barcelona, febrer de 1926.

d'ells a un amic — veuràs com sap morir un patriota català.

Remarquem que el germà nostre que escriví les paraules que deixem transcrites és un home per al qual el fiscal militar espanyol demana pena de mort.

Jo no sé si hi pot haver català que en llegir aqueixes frases pugui quedar indiferent, insensible i la sang no se li agomboli, i tot ell no tremeixi de desig de venjar l'heroi i el màrtir si la maldat dels nostres enemics arribés a consumir el fet. Jo no sé si l'exemple d'aquests homes, germans nostres de sang i d'ideals, influeix en la manera d'ésser de les generacions contemporànies. Jo només puc respondre de mi, i de mi puc dir que llur actitud heroica m'infon un respecte sagrat, una mena d'idola-

tria capaç de donar-me força i coratge per a realitzar els més cruents sacrificis per tal d'ajudar a allibrar la nostra pàtria del jou depriment i embrutidor de l'odiós Estat espanyol.

P. DE REIG.

CATALANS

A la presó de Barcelona hi ha una bella representació de la joventut catalana, d'aquesta generació entusiasta, reivindicadora de la llibertat i la dignitat de Catalunya, que ens demostren amb el seu exemple com és de ferm el seu esperit per suportar els bàrbars turments que els hi apliquen els nostres fells enemics.

Una comissió pro-presos constituïda a Barcelona cuida de la recaptació patriòtica per tal d'atendre aquests joves herois i màrtirs de la independència de la nostra terra. A l'Argentina funciona una sub-comissió que amb el nom d'Associació Catalana de Beneficència, recull cabals pel mateix fi patriòtic i humanitari.

Català, germà de pàtria! coopera amb el vostre petit esforç a fer que als nostres presos no els manqui allò indispensable per a viure, veïres endins, amb decència, ja que no poden gaudir l'escalf familiar i la llibertat de què són privats.

RESSORGIMENT començarà de publicar en el número propiencat els donatius que arribin a la nostra redacció per aquest objecte.

EL BON CAÇADOR

Allegre

U-na ma-ti-na-da fres-ca vaig sortir per nà a ca-çar
No tro-be por-dre ni guat-lla per a po-der-li ti-rar
Si em tira l'a-mor i em to-ca si em to-ca bé em to-carà
Si-nó una pobra pas-tora que guardava el bestiar
Ja la'n trobo adormi-deta a la vora d'un canyar
Si em tira l'a-mor i em to-ca si em to-ca bé em to-carà

E.R.

Una matinada fresca
vaig sortir per nà a caçar.
No trobo perdut ni guatlla
per a poder-li tirar.

Si em tira l'amor i em toca,
si em toca, bé em tocarà.

Sinó una pobra pastora
que guardava el bestiar.
Ja la'n trobo adormideta
a la vora d'un canyar.

Si em tira l'amor i em toca,
si em toca, bé em tocarà.

De tan boniqueta que era
no la'n goso despertar.
Ne cullo un pom de violes
i al pit les hi vaig tirar.

Si em tira l'amor i em toca,
si em toca, bé em tocarà.

Les violes eren fresques,
la pastora es despertà.
Quan ne fou despertadeta
tots els colors trasmutà.

Si em tira l'amor i em toca,
si em toca, bé em tocarà.

N O T Í C I E S

CASAL CATALÀ A MONTEVIDEO

Quan aquesta edició de RESSORGIMENT apareixerà, probablement ja s'haurà substituït el Casal Català de Montevideo.

Se'ns assabenta que la idea ha trobat molt bella acollida i que el número d'inscripcions o d'adhesions passen d'un centenar.

Pels prospectes que s'han repartit i que havem rebut, hom dedueix que el Casal Català de Montevideo respondrà a l'esperit de catalanitat que informa el nostre credo redemptor.

Un dels projectes que volen portar a terme de seguida és la creació d'un Orfeo.

Avant, germans, per Catalunya i el seu bon nom.

EL PINTOR SUBIRATS

El conegut artista i bon amic nostre Ramon Subirats inaugurarà una exposició de les seves obres en el Saló Guevara de Valparaiso (Xile) la segona quinzena del mes propassat. Per tal de donar idea de l'èxit aconseguit pel nostre compatrietà transcriurom uns paràgrafs dels judicis que ha meregut a la premsa.

"El Mercurio", el més important diari de Valparaiso i un dels millors de Xile, diu:

"Subirats es un vigoroso dibujante y un profundo observador. En sus producciones el joven pintor no imita a nadie, tiene un estilo propio. Subirats ve con sus propios ojos y siente, y, por lo mismo, hace sentir y pensar: cumpliendo así su misión de artista.

Las obras de Subirats tienen un dejo amargo porque así lo tiene la vida con la cual se halla en contacto. Pero en su aparente pesimismo late un intenso sentimiento de amor hacia la humanidad que nos lo hace altamente simpático, porque si el arte tiene por principal misión llamar la atención sobre la belleza exterior a aquellos que no la perciben, dando un paso más, subiendo más arriba, debe de tener una finalidad moral, provocando interés por el bien en los que no lo sienten."

"Diario de Chile", s'expressa així:

"El método que emplea Subirats es sintético, nada de vaguedades. Sobre un buen

dibujo aplica el pastel y lo funde, lo esfuma con vigor, no relamiendo los tonos, sino dejándoles cierta soltura, de donde surge una acentuada verdad.

Otro de los méritos de Subirats radica en saber dar a sus retratos no sólo el fiel parecido de sus retratados, sino la impresión psicológica de cada uno de éstos. En todos sus carbonos, hasta el ambiente que rodea las figuras está interpretado psicológicamente."

"SANTIAGO RUSSINYOL"

Sota aquest rètol, la Biblioteca de Catalunya que hom organitza a Buenos Aires, ha publicat un fulletó bio-bibliogràfic de Sant. Russinyol, com acte d'adhesió a l'homenatge que la nostra pàtria li ha retut últimament. Aquesta publicació s'ha fet en l'idioma oficial de l'Argentina.

Heus ací el sumari: J. R. Giménez: "Por una rosa" (poesia); J. Torrendell: "Una receta de Russinyol"; Azorín: "Jardín junto a la vía"; "Sant. Russinyol" (editorial de "La Publicitat"); Prudenci Bertrana: "Carta abierta a Russinyol"; J. M. de Sagarra: "Discurso"; Martí Marzell: "Hablando con Santiago Russinyol"; Gabriel Alomar: "En el homenaje de Catalunya a Russinyol"; Joan Aleover: "Semblanza".

Ultra això, conté tres proses de Russinyol, traduïdes, el seu retrat, la seva caricatura (per Bagaria), l'ex-libris i la reproducció de quatre obres pietòriques. Forma un tomet d'unes 50 pàgines.

"NACIÓN CATALANA"

El nostre estimat col·lega i company de lluita ha iniciat un nou període amb el número corresponent al propassat dissabte dia 6. Ha dupleat el tamany i ha millorat notablement la presentació tipogràfica. Una altra de les millores és la publicació regular de elixés.

Potsèr hi ha una minva en l'esperit combatiu, però segueix la seva obra primordial de difusió de les valors culturals i polítiques de la nostra pàtria. Com és notori, "Nación Catalana" es publica en l'idioma oficial del país que ens hostatja.

Desitgem que aquesta nova era li sigui

pròdiga en progressos i èxits de tota mena, per al bé del setmanari i dels ideals alliberadors de Catalunya.

D'ELECCIONS

Havem estat assabentats de la renovació de càrrecs a diverses institucions culturals i patriòtiques catalanes de l'Argentina. Heus-les ací:

Centre Català, de Mendoza: Ricard Rodríguez-Roy, president; Emili Ventura, vice-president; Emili Palou, secretari; Jesús Palou, vice-secretari; Josep Rovira, tresorer; Josep Manén, comptable; Benet Farrés, Ramon Cereós, Josep Sardà, Joan Robert i Jaume Gras, vocals; Ramon Salla, bibliotecari.

Casal Català, de Buenos Aires: Josep M. Xammar, president; Miquel Gispert, vice-president; Joan Llinàs, secretari; Josep Montserrat, vice-secretari; Tomàs Grinyó, tresorer; Josep Cabré, comptable; Ramon Xammar, bibliotecari; Joan Segalés, E. Sogas, N. Gentiles i Lluís Ribas, vocals.

Llibertat, Comitè Català: Emili Cuspiera, president; Ricard Navarro, secretari; Josep Roviralt tresorer i Antoni de Trinxeria, vocal.

Comissió de Premsa i "Nación Catalana": Ramon Mas i Ferratges, director; Pere Seres-Isern, administrador, i J. M. Xammar-Sala, vocal.

BIOSCA, PINTOR CATALÀ

Havem estat afavorits amb un exemplar de la revista francesa d'arts i lletres que veu la llum a París sota el rètol *Revue du Vrai et du Beau*.

Conté un article signat per Tanerède Viala, de Madrid estant, amb el qual fa una resceneïó de l'últim Saló i assenyala preferentment l'obra massissa del pintor català Joaquim Biosea. El nostre eminent compatrietà, que ja té un nom i un prestigi universals, acaba d'assolir a Madrid un triomf envejable. Revistes de la importància d'aquella de París li dediquen una pàgina i li reproduïxen un paisatge i dos dels retrats exposats.

En Joaquim Biosea és un dels artistes catalans que va pel món ostentant invariablement la seva catalanitat, sense transigir en la imposició d'una nacionalitat aliena, com fan tants i tants d'altres artistes nascuts a la nostra pàtria.

Distintiu Nacionalista

Segell amb els colors catalans i la simbòlica entrella, propi per a ostentar damunt la solapa. \$ 1 c/u.

Demandes a RESSORGIMENT: Pergamino 244
Buenos Aires

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS
S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENOS AIRES

Dietari Català

(Edició Bonavia)

Indicador de Catalunya
Llibre Diari de Caixa

Preu: 3 pessos

Demandes a A. Boixader:
Casella de Correu 1546,
Buenos Aires.

Les demandes de fora han
d'acompanyar cinquanta
centaus més per despeses
de franqueig.

JOIERIA

JOAQUIM GRAELLS
FABRICANT

RELOTGERIA

ALHAGES FINES

CASA FUNDADA EN 1910
UNION TELEF. 1182, RIVADAVIA

TALLERS PROPIS
REFORMEM
TOTA MENA DE
JOIES A
ESTILS MODERNS.

Havem rebut d'Europa
un gran assortit de COLLARS
DE PERLES MARCA LALIQUE,
inalterables, i, com a reclam, els po-
sem a la venda al preu de \$ 10, amb
fermall de fantasia, de plata. Atenem
els encàrrecs de fora el mateix
dia de rebre'ls.

GRAN ASSORTIT
DE RELLOTGES
DE TOTES CLASSES
I PREUS.

C.PELLEGRINI 516

BUENOS AIRES

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central

B^{mé} Mitre 2248

Unió Telefónica 8809, Mitre
Coop. Telefónica 2919, Central

SETMANA SANTA

FESTIVAT DE
PASQUA

Exposició
de Mones
a l'estil de
Barcelona

Gran Assortit d'EMPAÑADES de Vigilia
BUNYOLS DE L'EMPORDÀ
MOSCATELL - GARNATXA
VI D'ALELLA

Xampany Codorniu

OLIS SUPERIORS

"L'Atlántida"

DE

J. CABRÉ i Cía.

Est. Unidos, 1599

(CEVALLOS).

Un. Tel. 37, Rivadavia 6752

OLIS SUPERIORS

PENSIÓ LA CATALANA
MENJAR ESPECIAL

Abonament Setmanal \$ 12.50

Abonament Mensual \$ 53.00

HABITACIONS AMOBLADES

ALSINA 1347, Primer Pis, Dep. B

(Escala junt al carrer)

MATALASSOS a l'estil català
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefónica 551, (Oeste)

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

ARTICLES

per a MECANICS, FERRERS
i BRONZERS

Joan Russinyol

SARMIENTO, 1517 | Un. Tel. 1081, Libertad
Coop. Tel. 1350, Central

Unica Casa Especial
en Caragols
per a Metalls de Ferro,
Bronze i Acer.

AVISEM als nosres cliens que ens
havem traslladat del carrer Cangallo
al de Sarmiento, 1517.

Fabrica de Camises
"La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260
Buenos Aires

**Venda directa
al consumidor.**

Per CAMISES de resultat ex-
cel.lent: Per gènere de punt
Català i per tota mena d'ar-
ticles de Camiseria, visiteu
sempre "La Esmeralda".

"Bodegas RESPLANDOR"

... (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ...

COMPATRICIS: Si voleu beure bon vi
exigiu al vostre proveïdor que us serveixi
el de marca "RESPLANDOR."

Unics represenants a Buenos Aires:

... **ROVIRALTA i Cia.** ...
1247, Campichuelo, 1249 Un. Telef. 1446, Chacrita